

Dvulit Z. P., Peredalo Kh. S. & Tylypska R. B. (2019). Kryptovaliuta: stan ta tendentsii rozvytku [Cryptocurrency: state and development trends]. *Ekonomika ta derzhava*, 1, 10–14. <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2019.1.10>

Farynovych I. & Mutka S. (2024). Kryptovaliuta yak katalizator ekonomichnoho rozvytku krainy [Cryptocurrency as a catalyst for the country's economic development]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 67. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-140>

Henley & Partners. (2023). *The Crypto Wealth Report 2023*. <https://www.henleyglobal.com/publications/crypto-wealth-report>

Henley & Partners. (2024). *The Crypto Wealth Report 2024*. <https://www.henleyglobal.com/publications/crypto-wealth-report-2024>

Henley & Partners. (2025). *The Crypto Wealth Report 2025*. <https://www.henleyglobal.com/publications/crypto-wealth-report-2025>

hkdc.com. (2024). *Worldwide Crypto Wealth Statistics*. <https://www.hkdc.com/wp-content/uploads/2024/09/state-of-global-cryptocurrency-ownership-2024-triplea.pdf>

HowMuch. (2018, January 10). *Transactions Speeds: How Do Cryptocurrencies Stack Up To Visa or PayPal?* <https://surl.li/qdrdte>

Momot I. O., Momot Yu. H. & Kozenkov D. Ye. (2018). Sutnist ta osoblyvosti funktsionuvannya kryptovaliut [Essence and features of functioning of cryptocurrencies]. *Ekonomika i suspilstvo*, 15, 713–719. https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/107.pdf

Natsionalnyi bank Ukrainy. (2021, September 14). *Osnovni zasady hroshovo-kredytnei polityky na 2022 rik ta serednostrokovu perspektyvu* [Basic principles of monetary policy for 2022 and the medium-term perspective]. <https://surl.li/nklvmt>

SoinMarketSap. *Tsiny, hrafiky ta rynkova kapitalizatsiia* [Prices, charts and market capitalization]. <https://coinmarketcap.com/uk/>

Unibul's Money Blog. *Processing 24,000 Visa Transactions per Second: How It's Done*. <https://surl.li/pxyuls>

zakon.rada.gov.ua. (2022, February 17). Zakon Ukrainy «Pro virtualni aktyvy» [Law of Ukraine "On Virtual Assets"]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>

zakon.rada.gov.ua. (2019, December 6). Zakon Ukrainy «Pro zapobihannya ta protydiu lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, finansuvanniu teroryzmu ta finansuvanniu rozpovsiudzhennia zbroi masovoho znyshchennia» [Law of Ukraine "On Prevention and Counteraction to Legalization (Laundering) of Proceeds from Crime, Financing of Terrorism and Financing of Proliferation of Weapons of Mass Destruction"]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>

Zarazhevska S. (2023, February 17). Bitkoiniv na ponad \$1 mlrd? Kolomoisky, deputaty y odesyty. Khto uviishov do spysku kryptomilioneriv Ukrainy vid Bitcoin Magazine [Over \$1 billion in bitcoins? Kolomoisky, deputies and Odesans. Who entered the list of crypto millionaires of Ukraine from Bitcoin Magazine]. *Forbes Ukraine*. <https://forbes.ua/money/ukrainski-kryptomilyoneri-khto-mae-naybilshe-bitkoiniv-17022023-11808>

Дослідження не отримувало зовнішнього фінансування.

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Інструменти ШІ в підготовці цієї роботи не використовувались.

Стаття надійшла до редакції / Received: 04.07.2026

Статтю прийнято до публікації / Accepted: 17.07.2026

Оприлюднено / Published: 20.08.2026

УДК 658.168+ 658.15

JEL: G32; G33; M21

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-7-517-526>

ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ПІДХІД ДО ВИБОРУ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ

©2026 ФАРИНОВИЧ І. В., ПАЛАСЕВИЧ М. Б.

УДК 658.168+ 658.15

JEL: G32; G33; M21

Фаринович І. В., Паласевич М. Б. Диференційований підхід до вибору механізму фінансового оздоровлення підприємств

У статті досліджено теоретико-методичні засади вибору механізму фінансового оздоровлення підприємств в умовах посилення кризових явищ і нестабільності економічного середовища. Систематизовано характерні ознаки основних видів фінансових криз підприємства, зокрема кризи прибутковості, кризи ліквідності та кризи платоспроможності. Запропоновано диференціацію станів платоспроможності суб'єкта господарювання (збережена, порушена та критична неплатоспроможність) залежно від його здатності своєчасно та в повному обсязі виконувати фінансові зобов'язання перед кредиторами. Обґрунтовано необхідність застосування диференційованого підходу до вибору механізму фінансового оздоровлення з урахуванням видів фінансової кризи, стану платоспроможності та стратегічних пріоритетів розвитку підприємства. Розроблено алгоритм вибору механізму фінансового оздоровлення підприємств, який ґрунтується на комплексній оцінці видів фінансової кризи, стану платоспроможності та стратегічних пріоритетів розвитку підприємства. Етапи реалізації алгоритму включають первинну діагностику фінансового стану, ідентифікацію виду кризи та оцінювання платоспроможності, а також формування стратегічного пріоритету для вибо-

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ І КРЕДИТ

ЕКОНОМІКА

ру превентивного, стабілізаційного або санаційного механізму. Визначено комплекс управлінських інструментів і заходів для кожного механізму та обґрунтовано необхідність повторного оцінювання ключових показників для визначення подальшої траєкторії підприємства – переходу до стабілізації чи застосування процедур банкрутства та ліквідації. Алгоритм забезпечує логічну послідовність прийняття управлінських рішень та диференційований вибір механізму фінансового оздоровлення відповідно до фінансового стану підприємства, що підвищує обґрунтованість антикризових заходів і ефективність відновлення фінансової стійкості. Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості використання запропонованого алгоритму керівниками підприємств, фінансовими менеджерами, консультантами та іншими суб'єктами антикризового управління під час діагностики фінансового стану підприємств, вибору механізму фінансового оздоровлення та розроблення програм фінансової санації. Запропонований підхід сприятиме підвищенню ефективності управлінських рішень, своєчасному відновленню платоспроможності, зміцненню фінансової стійкості та забезпеченню довгострокового розвитку підприємств.

Ключові слова: фінансове оздоровлення підприємств; фінансова криза; платоспроможність; превентивний механізм; стабілізаційний механізм; санація; санаційний механізм; алгоритм вибору.

Рис.: 3. Табл.: 1. Бібл.: 17.

Фаринович Ірина Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, Навчально-науковий інститут економіки і менеджменту Національного університету «Львівська політехніка» (вул. Митрополита Андрія, 5, Львів, 79013, Україна)

E-mail: iryna.v.farynovych@lpnu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0467-8578>

Паласевич Микола Богданович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри математики та економіки, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (вул. Івана Франка, 24, Дрогобич, 82100, Україна)

E-mail: pmb2011@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4474-543X>

UDC 658.168+ 658.15

JEL: G32; G33; M21

Farynovych I. V., Palasevych M. B. A Differentiated Approach to Selecting the Financial Recovery Mechanism for Enterprises

This study examines the theoretical and methodological foundations for selecting enterprise financial recovery mechanisms in the context of increasing financial distress and an unstable economic environment. The characteristic features of the main types of corporate financial crises, namely profitability crisis, liquidity crisis, and solvency crisis, are systematized. The article proposes a classification of enterprise solvency conditions, distinguishing preserved solvency, impaired solvency, and critical insolvency according to an enterprise's ability to meet its financial obligations to creditors in a timely and full manner. The study substantiates the need for a differentiated approach to selecting financial recovery mechanisms based on the type of financial crisis, the enterprise's solvency condition, and its strategic development priorities. An algorithm for selecting enterprise financial recovery mechanisms is developed, relying on a comprehensive assessment of the type of financial crisis, solvency condition, and strategic priorities. The proposed algorithm includes the stages of initial financial diagnosis, identification of the type of financial crisis, assessment of solvency, and determination of the strategic priority for selecting preventive, stabilization, or rehabilitation mechanisms. Furthermore, a set of managerial instruments and measures is defined for each mechanism, and the necessity of repeated assessment of key financial indicators is substantiated to determine the enterprise's subsequent development path, including transition to financial stabilization or the initiation of bankruptcy and liquidation procedures. The proposed algorithm provides a logical and consistent framework for managerial decision-making and enables a differentiated selection of financial recovery mechanisms according to the enterprise's financial condition. This approach enhances the soundness of anti-crisis management and improves the prospects for restoring long-term financial stability. The practical significance of the research lies in the applicability of the proposed algorithm for enterprise managers, financial managers, consultants, and other anti-crisis management practitioners in diagnosing the financial condition of enterprises, selecting appropriate financial recovery mechanisms, and designing financial rehabilitation programs. The proposed approach contributes to more efficient managerial decision-making, timely restoration of solvency, strengthening of financial resilience, and the sustainable long-term development of enterprises.

Keywords: financial recovery of enterprises; financial crisis; solvency; preventive mechanism; stabilization mechanism; financial rehabilitation; rehabilitation mechanism; selection algorithm.

Fig.: 3. Tabl.: 1. Bibl.: 17.

Farynovych Iryna V. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Finance, Scientific-Educational Institute of Economics and Management of the Lviv Polytechnic National University (5 Mytropolita Andriia Str., Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: iryna.v.farynovych@lpnu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0467-8578>

Palasevych Mykola B. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Mathematics and Economics, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University (24 Ivana Franka Str., Drohobych, 82100, Ukraine)

E-mail: pmb2011@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4474-543X>

Сучасний етап економічного розвитку України характеризується уповільненням темпів економічного зростання та збереженням високого рівня невизначеності, зумовленої тривалим воєнним конфліктом, порушенням виробничих і логістичних процесів, енергетичними обмеженнями та зростанням операційних витрат [7]. За таких умов значна частина підприємств стикається з погіршенням ліквідності, зростанням боргового наванта-

ження та ризиками втрати платоспроможності. Це актуалізує необхідність диференційованого вибору механізмів фінансового оздоровлення підприємств з урахуванням виду фінансової кризи, стану платоспроможності та їх стратегічних пріоритетів.

Фінансове оздоровлення підприємства є важливим елементом системи антикризового управління, оскільки забезпечує відновлення фінансової рівноваги, підтримання безперервності господар-

ської діяльності та формування передумов для довгострокового розвитку. Водночас ефективність заходів фінансового оздоровлення значною мірою залежить від своєчасності діагностики кризових явищ та обґрунтованості вибору відповідного механізму реагування. Використання універсальних підходів без урахування особливостей фінансового стану підприємства нерідко призводить до не ефективного використання фінансових ресурсів, поглиблення кризових процесів і втрати можливостей для стабілізації діяльності.

У сучасних наукових дослідженнях значну увагу приділено питанням фінансової санації, антикризового управління та забезпечення фінансової стійкості підприємств [1–6; 9; 10; 13; 15; 16]. Проте більшість існуючих підходів орієнтовані на окремі інструменти або заходи фінансового оздоровлення, тоді як недостатньо враховуються взаємозв'язок між видом фінансової кризи, станом платоспроможності підприємства та його стратегічними пріоритетами. У практичній діяльності підприємств це ускладнює вибір найбільш доцільного механізму фінансового оздоровлення та знижує результативність антикризових заходів.

У зв'язку з цим виникає потреба у формуванні диференційованого підходу до вибору механізму фінансового оздоровлення, який ґрунтується на комплексній оцінці фінансового стану підприємства та дозволяє адаптувати управлінські рішення до рівня розвитку кризових явищ. Такий підхід передбачає узгодження механізму фінансового оздоровлення із характером фінансової кризи (криза прибутковості, ліквідності чи платоспроможності), станом платоспроможності підприємства та стратегічними цілями його подальшого розвитку.

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

Дослідженню проблематики фінансового оздоровлення підприємств в умовах економічної нестабільності та підвищеної невизначеності присвятили свої наукові праці багато вітчизняних і зарубіжних учених.

У статті Вовчак О., Кулиняк І., Гальків А. та ін. [1] обґрунтовано необхідність удосконалення діагностики кризового стану підприємства на основі інтегрального показника кризового стану та інтегральних показників кризових ситуацій підприємства (фінансова, операційна, кадрова, маркетингова). Автори наголошують на важливості постійної діагностики кризових проявів як інформаційного підґрунтя для розроблення та реалізації антикризових заходів, спрямованих на вихід підприємства з кризи та зниження впливу економічних ризиків.

Середа А. В. [9] акцентує увагу на безперервному моніторингу та діагностиці кризових станів

підприємства, які мають динамічний характер і формуються під впливом сукупності чинників внутрішнього та зовнішнього середовища. Автор наголошує, що своєчасне виявлення й аналіз кризотворюючих чинників є передумовою попередження розвитку кризових явищ і формування ефективної системи антикризового управління. Особливою актуальності такий підхід набуває в умовах війни, коли традиційні ринкові ризики доповнюються специфічними зовнішніми загрозами.

Діагностику фінансової кризи як важливий інструмент запобігання неплатоспроможності та банкрутству підприємства досліджено у статті Хмурової В. В. і Левицького Р. В. [12]. Автори наголошують на необхідності раннього виявлення симптомів кризових явищ і систематичного оцінювання фінансового стану підприємства із застосуванням методів експрес- і фундаментальної діагностики, що розширює можливості своєчасного прийняття антикризових управлінських рішень.

Єрмоленко О. А., Коковіхіна О. О. та Лисьонкова Н. М. [3] досліджують фінансову санацію як один із ключових способів запобігання банкрутству та відновлення платоспроможності підприємств в умовах воєнного стану. Авторами акцентовано увагу на перевагах досудової санації та обґрунтовано доцільність її застосування за наявності в підприємства санаційного потенціалу, сформованої санаційної концепції та відповідного комплексу оздоровчих заходів.

У зарубіжних дослідженнях значна увага приділяється проблематиці корпоративних фінансових труднощів, стратегій реорганізації та корпоративної реструктуризації. Зокрема, Koh S. K., Durand R. B., Dai L. і Chang M. досліджують, як фінансова криза проявляється на різних стадіях життєвого циклу та як це впливає на вибір стратегії фінансової реструктуризації [13].

Автори Schweizer L. і Nienhaus A. систематизують дослідження корпоративної кризи та фінансового відновлення в межах цілісної моделі реорганізації [15].

У праці «Successful turnarounds in bankrupt firms? Assessing retrenchment in the most severe form of crisis» Rico M. і Puig F. доводять, що скорочення витрат, активів чи персоналу не є універсальним способом оздоровлення, оскільки результат залежить від налагодження ефективної взаємодії із зацікавленими сторонами та скорочення зайвих витрат [14].

Zhou Yu., Zhu Ya. та Shi Yi. порівнюють два механізми відновлення фінансово проблемних підприємств – реструктуризація активів та реорганізація. Результати показують різну ефектив-

ність механізмів щодо боргових витрат, cash flow та відновлення операційної спроможності. Автори дійшли висновку, що реорганізація в разі банкрутства є ефективнішою за реструктуризацію активів у відновленні операційних можливостей компаній, що переживають фінансові труднощі [16].

Проведений аналіз наукових праць свідчить, що сучасні дослідження охоплюють широкий спектр питань фінансового оздоровлення підприємств. Водночас більшість досліджень зосереджена або на вдосконаленні методів діагностики фінансових криз, або на аналізі окремих інструментів, процедур санації, реструктуризації чи реорганізації підприємств. Значно менше уваги приділено обґрунтуванню методичного підходу, який би забезпечував вибір механізму фінансового оздоровлення на основі комплексного врахування видів фінансових криз, стану платоспроможності підприємства та його стратегічних пріоритетів.

Метою статті є розроблення диференційованого підходу до вибору механізму фінансового оздоровлення підприємства на основі комплексного врахування виду фінансової кризи, стану платоспроможності та стратегічного пріоритету.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання**:

- ✦ систематизувати наукові підходи до класифікації фінансових криз та оцінювання стану платоспроможності підприємства;
- ✦ обґрунтувати взаємозв'язок між видом фінансової кризи, станом платоспроможності, стратегічним пріоритетом і механізмом фінансового оздоровлення підприємства;
- ✦ розробити алгоритм вибору механізму фінансового оздоровлення підприємства.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів. *Методи аналізу та синтезу* застосовано для узагальнення теоретичних підходів до формування механізмів оздоровлення підприємств та їх реалізації. Для систематизації видів фінансової кризи використано *метод групування та класифікації*. *Логічний метод* і *метод порівняння* дали змогу обґрунтувати відповідність між видом фінансової кризи та механізмом фінансового оздоровлення. *Структурно-логічний метод* використано при розробленні алгоритму вибору механізму фінансового оздоровлення підприємства залежно від виду фінансової кризи, стану платоспроможності та стратегічних пріоритетів. *Графічний метод* застосовано для візуалізації запропонованого алгоритму.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Фінансове оздоровлення підприємства є комплексом взаємопов'язаних управлінських, фінансових, організаційних та економічних заходів, спрямованих на усунення причин погіршення фінансового стану, відновлення ефективності господарської діяльності, забезпечення платоспроможності та створення умов для довгострокового розвитку підприємства. Ефективність процесу фінансового оздоровлення значною мірою визначається своєчасністю виявлення кризових явищ і правильністю вибору механізму їх подолання [5; 6; 17].

Усучасних наукових дослідженнях фінансову кризу підприємства переважно розглядають як процес поступового поглиблення кризових явищ, а вибір механізмів фінансового оздоровлення пов'язують зі ступенем їх розвитку [2; 10]. Проте такий підхід не завжди дозволяє визначити найбільш доцільний механізм фінансового оздоровлення, оскільки не відображає економічної природи кризових явищ. У даному дослідженні за основу прийнято функціональну класифікацію, відповідно до якої виділяються *криза прибутковості*, *криза ліквідності* та *криза платоспроможності*. Такий підхід дає змогу ідентифікувати першопричину погіршення фінансового стану підприємства та обрати механізм фінансового оздоровлення, який найбільшою мірою відповідає характеру виявлених проблем.

Криза прибутковості характеризується зниженням або втратою здатності підприємства генерувати достатній фінансовий результат, що проявляється у скороченні прибутку, зростанні витрат, падінні рентабельності та погіршенні ефективності використання ресурсів. За таких умов першочергового значення набувають заходи операційного фінансового оздоровлення, спрямовані на підвищення ефективності діяльності, оптимізацію витрат, удосконалення структури доходів і відновлення прибутковості.

Криза ліквідності виникає тоді, коли підприємство втрачає здатність своєчасно виконувати поточні фінансові зобов'язання через дефіцит грошових коштів або недостатній обсяг ліквідних активів. У цьому випадку основною метою фінансового оздоровлення є відновлення поточної ліквідності шляхом рефінансування, оптимізації оборотного капіталу, прискорення оборотності активів та реструктуризації короткострокових зобов'язань.

Криза платоспроможності є найглибшим проявом фінансової кризи, коли підприємство не здатне виконувати свої фінансові зобов'язання перед кредиторами в повному обсязі. Для її подолання необхідним є застосування більш комплексних

механізмів фінансового оздоровлення, зокрема реструктуризації боргу, фінансової санації, реорганізації або інших заходів антикризового управління, спрямованих на відновлення довгострокової фінансової стійкості підприємства.

Разом із тим один і той самий вид фінансової кризи може проявлятися за різного стану платоспроможності підприємства та вимагати досягнення різних стратегічних пріоритетів. Саме тому при виборі механізму фінансового оздоровлення доцільно враховувати не лише домінуючий вид фінансової кризи, а й поточний стан платоспроможності.

У науковій літературі платоспроможність підприємства розглядається як одна з ключових характеристик його фінансового стану, що відображає здатність своєчасно та в повному обсязі виконувати фінансові зобов'язання. Водночас існуючі методичні підходи переважно зосереджені на оцінюванні рівня платоспроможності за системою фінансових показників, не враховуючи її диференціацію за станом виконання зобов'язань [11].

З метою обґрунтування вибору механізму фінансового оздоровлення підприємств у статті запропоновано виділяти три стани його платоспроможності: збережену платоспроможність, порушену платоспроможність і критичну неплатоспроможність (рис. 1).

Збережена платоспроможність характеризується своєчасним і повним виконанням підприємством своїх фінансових зобов'язань, тоді, як порушена платоспроможність проявляється в несвоєчасному виконанні окремих зобов'язань, виник-

ненні дефіциту грошових коштів та простроченні платежів. Критична неплатоспроможність характеризується систематичною нездатністю підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання, що свідчить про необхідність застосування санаційних заходів або процедур, передбачених законодавством про неплатоспроможність.

Особливістю кризи ліквідності є те, що вона не завжди супроводжується втратою платоспроможності. Залежно від рівня ліквідних активів, структури грошових потоків і строків погашення зобов'язань підприємство може зберігати здатність своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання або, навпаки, переходити у стан порушеної платоспроможності. Саме тому кризу ліквідності доцільно розглядати у взаємозв'язку зі станом платоспроможності підприємства (рис. 2).

Вибір механізму фінансового оздоровлення підприємства доцільно здійснювати на основі комплексного врахування трьох взаємопов'язаних критеріїв: виду фінансової кризи, стану платоспроможності та стратегічного пріоритету розвитку підприємства. Такий підхід дає змогу не лише врахувати поточний фінансовий стан суб'єкта господарювання, а й забезпечити узгодженість заходів фінансового оздоровлення із його стратегічними цілями.

Залежно від характеру фінансових проблем і перспектив розвитку підприємства запропоновано виокремити такі стратегічні пріоритети: відновлення прибутковості; відновлення ліквідності; зниження боргового навантаження; відновлення платоспроможності та фінансової стійкості; збере-

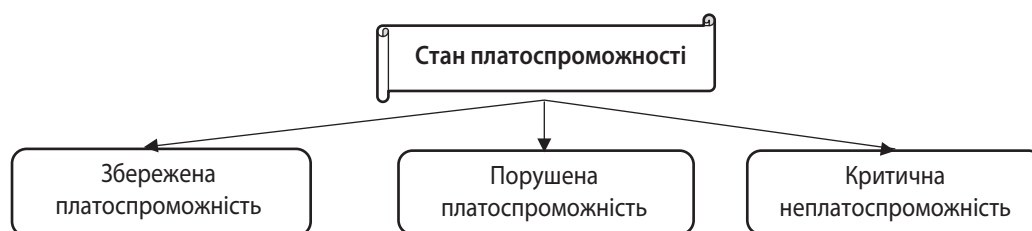


Рис. 1. Класифікація станів платоспроможності підприємства залежно від здатності своєчасно та в повному обсязі виконувати фінансові зобов'язання

Джерело: складено авторами.



Рис. 2. Диференціація кризи ліквідності залежно від стану платоспроможності підприємства

Джерело: складено авторами.

ження життєдіяльності підприємства; стратегічна трансформація бізнесу.

Запропоноване поєднання критеріїв вибору механізму фінансового оздоровлення підприємства дозволило сформулювати відповідність між видом фінансової кризи, станом платоспроможності, стратегічним пріоритетом і рекомендованим механізмом фінансового оздоровлення (табл. 1).

фінансових зобов'язань. Якщо платоспроможність підприємства ще збережена, стратегічним пріоритетом стає відновлення ліквідності шляхом оптимізації грошових потоків, прискорення оборотності активів і вдосконалення управління оборотним капіталом. У такому випадку доцільно використовувати стабілізаційний механізм фінансового оздоровлення.

У разі порушення платоспроможності криза ліквідності набуває більш глибокого характеру,

Таблиця 1

Вибір механізмів фінансового оздоровлення підприємства залежно від виду фінансової кризи, стану платоспроможності та стратегічного пріоритету

Вид фінансової кризи	Стан платоспроможності	Стратегічний пріоритет	Механізм фінансового оздоровлення
Криза прибутковості	Збережена	Відновлення прибутковості	Превентивний механізм
Криза ліквідності	Збережена	Відновлення ліквідності	Стабілізаційний механізм
	Порушена	Зниження боргового навантаження	
Криза платоспроможності	Критична платоспроможність	Відновлення платоспроможності та фінансової стійкості	Санаційний механізм
	Критична неплатоспроможність	Збереження життєдіяльності підприємства; стратегічна трансформація бізнесу	

Джерело: складено авторами [2; 4; 8]; удосконалено авторами статті.

Табл. 1 відображає диференційований підхід до прийняття управлінських рішень щодо фінансового оздоровлення підприємства. В її основу покладено принцип відповідності між характером фінансових проблем підприємства, рівнем збереження його платоспроможності, стратегічними цілями антикризового управління та найбільш доцільним механізмом фінансового оздоровлення.

На початковому етапі розвитку кризових явищ підприємство може перебувати у стані кризи прибутковості, коли платоспроможність ще залишається збереженою, однак спостерігається стає зниження фінансових результатів діяльності. За таких умов ключовим стратегічним пріоритетом є відновлення прибутковості шляхом підвищення ефективності операційної діяльності, оптимізації витрат, перегляду асортиментної політики та вдосконалення системи управління доходами. Найбільш доцільним у цьому випадку є застосування превентивного механізму фінансового оздоровлення, спрямованого на недопущення подальшого розвитку кризових процесів.

Поглиблення фінансових проблем призводить до виникнення кризи ліквідності, яка характеризується дефіцитом грошових коштів та труднощами зі своєчасним виконанням поточних

що супроводжується накопиченням простроченої кредиторської заборгованості та зростанням боргового навантаження. Основним стратегічним пріоритетом стає його зниження шляхом реструктуризації боргів, рефінансування зобов'язань, оптимізації структури капіталу та залучення додаткових джерел фінансування. Незважаючи на поглиблення кризових явищ, у більшості випадків доцільним залишається застосування стабілізаційного механізму, спрямованого на відновлення фінансової рівноваги підприємства.

Найбільш небезпечним етапом є криза платоспроможності, коли підприємство втрачає здатність своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання. За наявності критичної платоспроможності стратегічним пріоритетом виступає відновлення платоспроможності та фінансової стійкості підприємства, що потребує реалізації комплексних фінансових, організаційних та управлінських заходів. За цих умов застосовується санаційний механізм фінансового оздоровлення, який передбачає реструктуризацію активів і пасивів, зміну структури фінансування, залучення інвесторів або інших інструментів фінансової санації.

Якщо криза досягає стадії критичної неплатоспроможності, першочерговими стратегічними пріоритетами стають збереження життєздатності підприємства та його стратегічна трансформація. У такій ситуації санаційний механізм передбачає проведення глибокої фінансової та організаційної реструктуризації, зміну бізнес-моделі, продаж непрофільних активів, реорганізацію або інші заходи, спрямовані на відновлення можливості подальшого функціонування підприємства.

Таким чином, запропонований підхід забезпечує логічну послідовність вибору механізму фінансового оздоровлення відповідно до глибини фінансової кризи та фінансового стану підприємства. Його використання дозволяє своєчасно адаптувати антикризові заходи до реального рівня фінансових загроз, підвищити ефективність управлінських рішень і забезпечити більш раціональне використання ресурсів у процесі відновлення фінансової стійкості підприємства.

Визначені в табл. 1 взаємозв'язки стали основою для розроблення алгоритму вибору механізму фінансового оздоровлення підприємства. Алгоритм забезпечує логічну послідовність переходу від діагностики фінансового стану до обґрунтованого вибору механізму та оцінювання результативності його реалізації (рис. 3).

Запропонований алгоритм передбачає послідовний вибір механізму фінансового оздоровлення підприємства на основі трьох взаємопов'язаних критеріїв: виду фінансової кризи, стану платоспроможності та стратегічного пріоритету. На першому етапі здійснюється діагностика фінансового стану підприємства шляхом оцінювання ключових фінансових показників. Далі визначається вид фінансової кризи та оцінюється стан платоспроможності підприємства, що дає змогу встановити глибину кризових явищ. На наступному етапі формується стратегічний пріоритет фінансового оздоровлення, відповідно до якого обирається превентивний, стабілізаційний або санаційний механізм.

Кожен із запропонованих механізмів реалізується через відповідний комплекс управлінських інструментів і заходів. Так, превентивний механізм передбачає застосування інструментів управління витратами, доходами та прибутком; стабілізаційний – інструментів управління ліквідністю, оборотним капіталом і структурою капіталу; санаційний – інструментів реструктуризації заборгованості, реорганізації та санаційного фінансування.

Після реалізації обраного механізму фінансового оздоровлення проводиться повторне оцінювання ключових фінансових показників. Досягнення цільових параметрів свідчить про ефективність

застосованого механізму та створює передумови для переходу підприємства до етапу стабілізації й подальшого розвитку. У разі недосягнення цільових показників після реалізації комплексу заходів фінансового оздоровлення подальше функціонування підприємства потребує застосування процедур, передбачених законодавством про неплатоспроможність, зокрема банкрутства або ліквідації.

Практична цінність запропонованого алгоритму полягає в забезпеченні обґрунтованого вибору механізму фінансового оздоровлення шляхом комплексного врахування виду фінансової кризи, стану платоспроможності та стратегічного пріоритету підприємства, що розширює традиційні підходи, зосереджені переважно на прогнозуванні банкрутства або реалізації окремих санаційних заходів.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження вдосконалено методичний підхід до вибору механізму фінансового оздоровлення підприємства, який, на відміну від існуючих, базується на класифікації фінансових криз за їх економічною природою та диференціації станів платоспроможності підприємства. Запропонований підхід створює методичне підґрунтя для більш обґрунтованого прийняття управлінських рішень щодо фінансового оздоровлення.

Обґрунтовано взаємозв'язок між видом фінансової кризи, станом платоспроможності, стратегічним пріоритетом і відповідним механізмом фінансового оздоровлення. Запропоновано застосовувати превентивний механізм для подолання кризи прибутковості, стабілізаційний – для кризи ліквідності, а санаційний – для кризи платоспроможності.

Розроблено алгоритм вибору механізму фінансового оздоровлення підприємства, використання якого сприяє підвищенню обґрунтованості управлінських рішень, своєчасному виявленню кризових явищ і вибору адекватних заходів фінансового оздоровлення відповідно до фінансового стану підприємства.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні методичного підходу до кількісного оцінювання ефективності застосування механізмів фінансового оздоровлення підприємств, а також апробації запропонованого алгоритму на підприємствах різних галузей економіки з урахуванням специфіки їх діяльності. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Вовчак О., Кулиняк І., Гальків Л., Павлишин М., Горбенко Т. Удосконалення діагностики кризи на підприємстві: фінансово-економічний зріз.

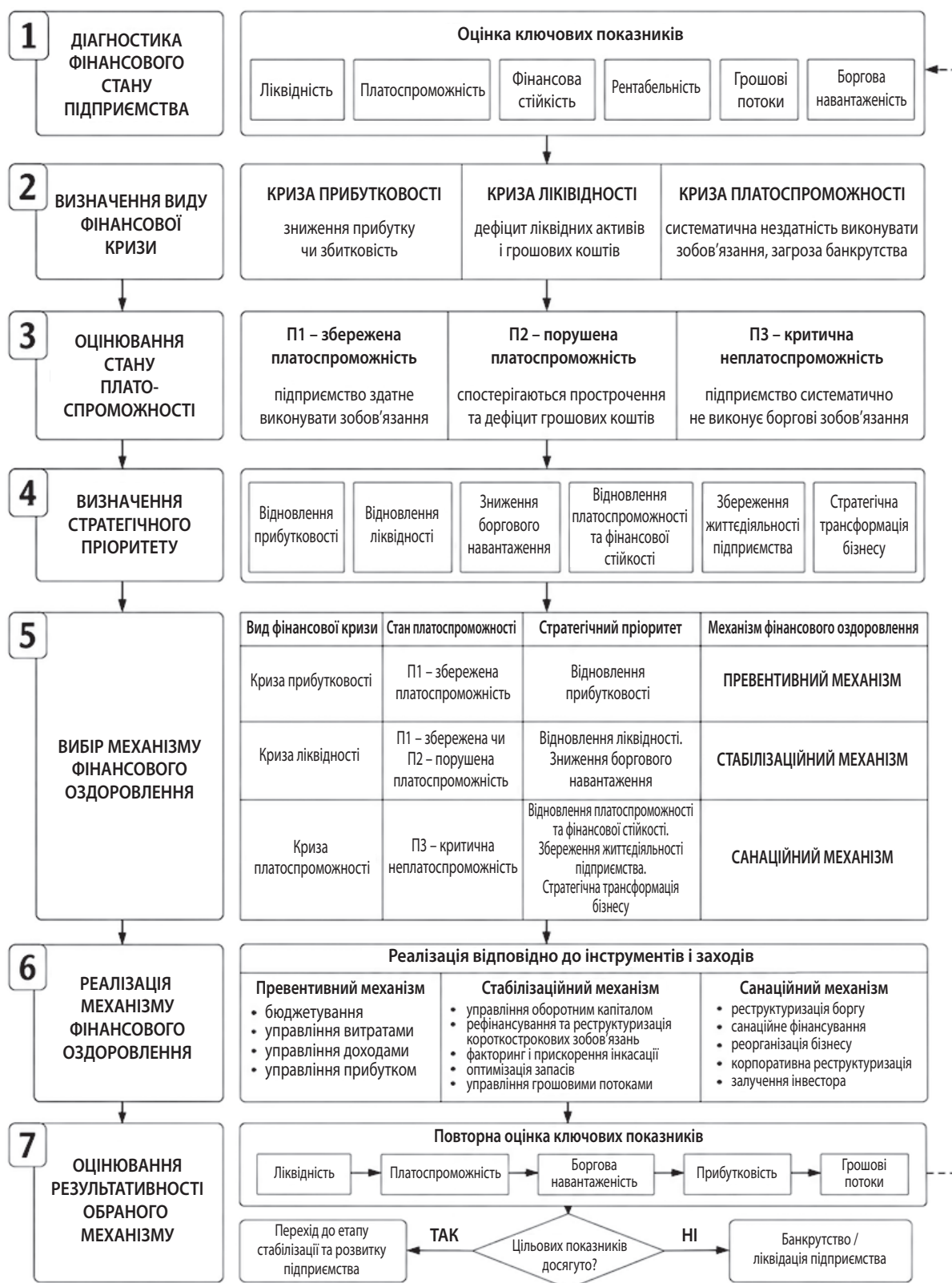


Рис. 3. Алгоритм вибору механізму фінансового оздоровлення підприємства на основі видів фінансової кризи, платоспроможності та стратегічних пріоритетів

Джерело: складено авторами.

Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice. 2021. № 3. С. 292–303.

DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i38.237459>

2. Гринчишин Я. М. Фінансова криза підприємства як об'єкт антикризового управління. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2018. Вип. 30. Ч. 4. С. 75–78. URL: <https://ejournal.kspu.edu/index.php/ej/uk/article/view/349/346>
3. Єрмоленко О. А., Коковіхіна О. О., Лисьонкова Н. М. Фінансова санація як спосіб запобігання банкрутству підприємств в умовах воєнного стану. *Економічний простір*. 2024. № 190. С. 114–117. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-21>
4. Копилук О. І., Музичка О. М. Організаційно-фінансовий механізм антикризового управління діяльністю суб'єктів господарювання. *Університетські наукові записки*. 2022. № 1–2. С. 8–16. DOI: <https://doi.org/10.37491/UNZ.85-86.1>
5. Lashchuk I. I. Financial rehabilitation of the enterprise: theoretical and practical aspects. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2023. № 28. С. 31–37. DOI: [https://doi.org/10.25264/2311-5149-2023-28\(56\)-31-37](https://doi.org/10.25264/2311-5149-2023-28(56)-31-37)
6. Найчук-Хрущ М. Б., Щур Т. І. Систематизація інструментів антикризового управління підприємством: теоретичний і прикладний аспекти. *Бізнес Інформ*. 2025. № 6. С. 392–400. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-6-392-400>
7. Бізнес зберіг позитивні оцінки результатів своєї діяльності – підсумки опитування підприємств у червні. Щомісячні опитування підприємств України, червень 2026 року. *Національний банк України*. 01.07.2026. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/biznes-zberig-pozitivni-otsinki-rezultativ-svoyeyi-diyalnosti--pidsumki-opituvannya-pidpriyemstv-u-cherвні>
8. Погрішук Г. Б., Присяжнюк С. В. Ідентифікація фінансової кризи на підприємстві. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 3. С. 463–469. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/3_ukr/80.pdf
9. Середа А. В. Особливості діагностики кризових станів підприємства в мирний час та в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 69. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-65>
10. Терещенко О. О., Павловський С. В. Удосконалення фінансового механізму антикризового управління підприємством. *Фінанси України*. 2016. № 6. С. 108–123. URL: https://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2016_6_9
11. Томчук О. Ф. Аналіз платіжної спроможності підприємства та відображення її в обліку: сутність, класифікація, оцінка. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 51. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-16>
12. Хмурова В. В., Левицький Р. В. Діагностика фінансової кризи компанії як міра запобігання неплатоспроможності. *Науковий вісник Полтавського*

університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». 2021. Вип. 2. С. 27–34.

DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2021-2-5>

13. Koh S. K., Durand R. B., Dai L., Chang M. Financial distress: Lifecycle and corporate restructuring. *Journal of Corporate Finance*. 2015. Vol. 33. P. 19–33. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jcorpfin.2015.04.004>
14. Rico M., Puig F. Successful turnarounds in bankrupt firms? Assessing retrenchment in the most severe form of crisis. *BRQ Business Research Quarterly*. 2019. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.brq.2019.06.002>
15. Schweizer L., Nienhaus A. Corporate distress and turnaround: Integrating the literature and directing future research. *Business Research*. 2017. Vol. 10. P. 3–47. DOI: <https://doi.org/10.1007/s40685-016-0041-8>
16. Zhou Y., Zhu Y., Shi Y. Which is better for distressed firms: Comparison between bankruptcy reorganization and major asset restructuring. *International Review of Law and Economics*. 2026. Vol. 86. Art. 106335. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.irle.2026.106335>
17. Bondarchuk M., Voloshyn O., Vivchar O., Dzhuryk K. The development of methodology evaluation financial revenues in territorial communities. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. No. 4. P. 114–122. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.45.2022.3820>

REFERENCES

- Bondarchuk M., Voloshyn O., Vivchar O. & Dzhuryk K. (2022). The development of methodology evaluation financial revenues in territorial communities. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 4, 114–122. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.45.2022.3820>
- Hrynchyshyn Ya. M. (2018). Finansova kryza pidpriyemstva yak ob'iekt antykrizovoho upravlinnia [Financial crisis of the enterprise as an object of anti-crisis management]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya «Ekonomiczni nauky»*, 30(4), 75–78. <https://ejournal.kspu.edu/index.php/ej/uk/article/view/349/346>
- Khmurova V. V. & Levytskyi R. V. (2021). Diahnostyka finansovoi kryzy kompanii yak mira zapobihannia neplatospromozhnosti [Diagnostics of the company's financial crisis as a measure of insolvency prevention]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Seriya «Ekonomiczni nauky»*, 2, 27–34. <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2021-2-5>
- Koh S. K., Durand R. B., Dai L. & Chang M. (2015). Financial distress: Lifecycle and corporate restructuring. *Journal of Corporate Finance*, 33, 19–33. <https://doi.org/10.1016/j.jcorpfin.2015.04.004>
- Kopyliuk O. I. & Muzychka O. M. (2022). Orhanizatsiino-finansovyi mekhanizm antykrizovoho upravlinnia diialnistiu subiektiv hospodariuvannia [Organizational and financial mechanism of anti-crisis management

- of business entities' activity]. *Universytetski naukovy zapysky*, 1–2, 8–16.
<https://doi.org/10.37491/UNZ.85-86.1>
- Lashchuk I. I. (2023). Financial rehabilitation of the enterprise: theoretical and practical aspects. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*. Seriya «*Ekonomika*», 28, 31–37.
[https://doi.org/10.25264/2311-5149-2023-28\(56\)-31-37](https://doi.org/10.25264/2311-5149-2023-28(56)-31-37)
- Naichuk-Khrushch M. B. & Shchur T. I. (2025). Systematyzatsiia instrumentiv antykrizovoho upravlinnia pidpriemstvom: teoretychnyi i prykladnyi aspekty [Systematization of enterprise anti-crisis management tools: theoretical and applied aspects]. *Biznes Inform*, 6, 392–400.
<https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-6-392-400>
- Pohrishchuk H. B. & Prysiazhniuk S. V. (2016). Identyfikatsiia finansovoi kryzy na pidpriemstvi [Identification of the financial crisis at the enterprise]. *Ekonomika i suspilstvo*, 3, 463–469. https://economyandsociety.in.ua/journals/3_ukr/80.pdf
- Rico M. & Puig F. (2019). Successful turnarounds in bankrupt firms? Assessing retrenchment in the most severe form of crisis. *BRQ Business Research Quarterly*.
<https://doi.org/10.1016/j.brq.2019.06.002>
- Schweizer L. & Nienhaus A. (2017). Corporate distress and turnaround: Integrating the literature and directing future research. *Business Research*, 10, 3–47.
<https://doi.org/10.1007/s40685-016-0041-8>
- Sereda A. V. (2024). Osoblyvosti diahnozyky kryzovykh staniv pidpriemstva v myrnyi chas ta v umovakh viiny [Features of diagnostics of enterprise crisis states in peacetime and under war conditions]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 69.
<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-65>
- Shchomisiachni opytuvannia pidpriemstv Ukrainy, cherven 2026 roku. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2026, July 1). *Biznes zberih pozytyvni otsinky rezultativ svoiei diialnosti – pidsumky opytuvannia pidpriemstv u chervni* [Business maintained positive assessments of its performance results – results of the enterprise survey in June]. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/biznes-zberig-pozitivni-otsinki-rezultativ-svoyeyi-diyalnosti--pidsumki-opituvannya-pidpriemstv-u-chervni>
- Tereshchenko O. O. & Pavlovskiy S. V. (2016). Udoskonalennia finansovoho mekhanizmu antykrizovoho upravlinnia pidpriemstvom [Improvement of the financial mechanism of enterprise anti-crisis management]. *Finansy Ukrainy*, 6, 108–123. https://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2016_6_9
- Tomchuk O. F. (2023). Analiz platizhnoi spromozhnosti pidpriemstva ta vidobrazhennia yii v obliku: sutnist, klasyfikatsiia, otsinka [Analysis of enterprise solvency and its reflection in accounting: essence, classification, assessment]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 51.
<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-16>
- Vovchak O., Kulyniak L., Halkiv L., Pavlyshyn M. & Horbenko T. (2021). Udoskonalennia diahnozyky kryzy na pidpriemstvi: finansovo-ekonomichnyi zriz [Improvement of crisis diagnostics at the enterprise: financial and economic slice]. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 3, 292–303.
<https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i38.237459>
- Yermolenko O. A., Kokovikhina O. O. & Lysonkova N. M. (2024). Finansova sanatsiia yak sposib zapobihannia bankrutstvu pidpriemstv v umovakh voiennoho stanu [Financial rehabilitation as a way to prevent enterprise bankruptcy under martial law]. *Ekonomichni prostir*, 190, 114–117.
<https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-21>
- Zhou Y., Zhu Y. & Shi Y. (2026). Which is better for distressed firms: Comparison between bankruptcy reorganization and major asset restructuring. *International Review of Law and Economics*, 86, Art. 106335.
<https://doi.org/10.1016/j.irle.2026.106335>

Дослідження не отримувало зовнішнього фінансування.

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Інструменти ШІ в підготовці цієї роботи не використовувались.

Стаття надійшла до редакції / Received: 04.07.2026

Статтю прийнято до публікації / Accepted: 17.07.2026

Оприлюднено / Published: 20.08.2026